

Ingezonden Berichten.

VERSLAG IN ZAKE DE WERKZAAMHEDEN VAN DEN BOSCH- RAAD VAN 1 JANUARI 1923 TOT 1 JULI 1935.

Inleiding.

In de artikelen 1, 2 en 3 der wet van 19 Mei 1922, Staatsblad 349. houdende bepalingen, betreffende den boschbouw (Boschwet 1922), is de instelling van een boschraad geregeld.

De taak van dit lichaam is in het eerste lid van artikel 2 als volgt omschreven:

„De boschraad houdt zich op de hoogte van al hetgen, van belang is „voor den boschbouw alsmede voor het behoud van bosschen en andere „houtopstanden ter bewaring van het natuurschoon. Hij dient eigener „beweging of desgevraagd Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en „Handel (thans Economische Zaken) te dier zake van advies”.

Installatie.

De Boschraad werd op 4 Januari 1923 te 's-Gravenhage door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, Z. Exc. Jhr. Mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck, geïnstalleerd met een rede, waarin het tot stand komen van de Boschwet 1922 in herinnering werd gebracht en de taak van den Boschraad nader werd omschreven. In het bijzonder deed de Minister een beroep op den Raad om te komen tot een goede samenwerking met het Staatsboschbedrijf (sedert 1926 Staatsboschbeheer).

Deze rede werd door den toenmaligen voorzitter, den heer G. E. H. Tutein Nolthenius, beantwoord.

Samenstelling van den Boschraad.

Met ingang van 1 Januari 1923 werden in den Boschraad benoemd:

- a. tot lid en voorzitter, de heer G. E. H. Tutein Nolthenius, Opper-Houtvester van H.M. de Koningin te Apeldoorn;

- b. tot leden de heeren:

J. P. van Lonkhuijzen, Directeur der Nederlandsche Heidemaatschappij te Arnhem;

Dr. J. Th. Oudemans, Voorzitter der Vereeniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland te Putten (G);

E. Bergsma, Voorzitter van den A.N.W.B., Toeristenbond voor Nederland, te Enschede;

A. C. van de Ven, Burgemeester van Son o.a.

Als secretaris werd aan den Raad toegevoegd de houtvester bij het Staatsboschbedrijf A. A. C. Sprangers te Nijmegen.

Na het overlijden van den voorzitter werd bij Koninklijk Besluit van 9 Mei 1930 tot lid en voorzitter benoemd de heer E. J. Bergsma, des tijds burgemeester van Enschede (in 1932 als zoodanig afgetreden) en tot lid de heer W. H. de Beaufort, particulier houtvester te Maarn.

Ten gevolge van het bedanken van den heer A. C. van de Ven als lid werd bij K. B. van 16 December 1932 met ingang van 1 Januari 1933 als zoodanig benoemd de heer J. C. van BEEK, burgemeester der gemeente Deurne.

Na het overlijden van het lid, den heer Dr. J. Th. Oudemans, in Februari 1934 werd bij K. B. van 11 April 1934 tot lid benoemd Z. Exc. Jhr. Mr. Ch. J. M. Ruijs de Beerenbrouck, Minister van Staat en Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, wonende te Warnsveld.

Bij K.B. van 26 Januari 1931 werd aan den heer Sprangers op zijn verzoek ontslag verleend als secretaris. De heer F. W. Malsch, houtvester bij het Staatsboschbeheer te Emmen (later te Utrecht), werd bij K. B. van 16 Februari 1931 tot secretaris benoemd. In den, daartusschen gelegen tijd werd het secretariaat waargenomen door den heer J. H. Jager Gerlings, inspecteur bij het Staatsboschbeheer.

Met ingang van 16 November 1933 werd aan den heer F. W. Malsch, die tot inspecteur bij het Staatsboschbeheer was benoemd, op zijn verzoek eervol ontslag verleend en werd de heer G. A. Overdijkink, houtvester bij het Staatsboschbeheer te Utrecht, als secretaris aan den Boschraad toegevoegd.

Op 1 Juli 1935 was de samenstelling van den Boschraad als volgt: lid en voorzitter, de heer E. J. Bergsma; leden de heeren J. P. van Lonkhuijzen, W. H. de Beaufort, J. C. van Beek en Z. Exc. Jhr. Mr. Ch. J. M. Ruijs de Beerenbrouck, terwijl als secretaris aan den Raad is toegevoegd de heer G. A. Overdijkink.

Reglement.

Een der eerste werkzaamheden van den Boschraad was het ontwerpen van een reglement. Dit werd op 14 Februari 1923 door den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw vastgesteld. In het bijzonder is in dit reglement de samenwerking met den Directeur van het Staatsboschbeheer geregeld. Aan dezen is onder meer de bevoegdheid verleend, de vergaderingen van den Boschraad bij te wonen en aan de beraadslagingen deel te nemen.

Uitvoering Boschwet 1922 in het algemeen.

De Boschraad heeft omtrent de toepassing van de Boschwet 1922 verschillende adviezen aan de Regeering uitgebracht. In dit verband vallen, naast eenige algemeene adviezen, te vermelden: adviezen omtrent de uitvoering van de wet, voor wat hakhout betreft (in 1925), alsmede nopens het erkennen van rechtspersoonlijkheid hebbende vereenigingen en stichtingen als zijnde uitsluitend in het belang van het natuurschoon werkzaam. Voorts werd geadviseerd over de toepassing van artikel 5 op takhout (verbod tot het laten liggen van ongeschild naaldhout tusschen 15 Mei en 1 Augustus in verband met schade door insecten).

Artikel 3. Boschwet 1922.

Voór het tot stand komen van het Koninklijk besluit ter bestrijding van de iepenziekte (K. B. van 28 Maart 1931 Staatsblad 136) op grond van artikel 3, eerste lid, werd ter zake aan de Regeering advies uitgebracht, alsmede ten aanzien van de wijzigingen van 26 September 1933 (Staatsblad 494) en 25 October 1933 (Staatsblad 547).

Artikel 10. Boschwet 1922.

Over het leggen van een kapverbod in verband met het voornemen tot onteigening ter bewaring van natuurschoon, gevormd door bosschen en andere houtopstanden, werden adviezen uitgebracht nopens het St. Pietersberg bij Maastricht, houtopstanden in de gemeente Noordwijk, de landgoederen Warnsborn en de Vijverberg bij Arnhem en de Eickensteinsche bosschen bij Bilthoven.

Artikel 12. Boschwet 1922.

Ook over het verlenen van bijdragen uit 's Rijks kas ter bewaring van natuurschoon, gevormd door bosschen en andere houtopstanden, adviseert

de Boschraad den betrokken Minister. Hiertoe worden de objecten, waarvoor de bijdragen worden gevraagd, ter plaatse opgenomen en tevens wordt een onderzoek ingesteld naar de vraag, in welke mate er behoefte aan een Rijksbijdrage bestaat. De bijdragen kunnen voor éénmaal of voor een aantal jaren worden verleend. Voor het eerst werden op de Staatsbegroting voor 1926 gelden voor dit doel uitgetrokken. In het geheel zijn of worden bijdragen verleend voor 37 objecten met een gezamenlijke oppervlakte van bijna 3.000 ha, terwijl het bedrag, dat tot 1 Januari 1935 in dezen vorm is uitgekeerd f 391.350.— beloopt.

Aan het toekennen van van deze bijdragen worden voorwaarden verbonden, ten einde blijvend behoud van het betrokken natuurschoon te verzekeren.

Over deze voorwaarden zijn herhaalde malen adviezen uitgebracht. Ten einde een uniforme regeling te bewerkstelligen zijn de voorwaarden vastgesteld bij Kon. Besluit van 20 Mei 1930, Staatsblad nr. 206.

Aangezien is gebleken, dat met dezen vorm van subsidiëering veel in het belang van het behoud van dikwijls zeer fraai natuurschoon kon worden gedaan, niet alleen door den geldelijken, maar ook door den moreelen steun, die hiervan uitging, heeft de Boschraad herhaaldelijk op verhooging van den desbetreffenden post op de Rijksbegroting aangedrongen.

Het bezwaar, dat de regeling alleen geldt voor natuurschoon, gevormd door bosschen en andere houtopstanden, is in 1928 aanleiding geweest om der regeering in overweging te geven, dezen vorm van steun uit te breiden tot alle terreinen, die, uit een oogpunt van natuurschoon beschouwd, een bijzondere waarde vertegenwoordigen.

Werkzaamheden in het belang van den boschbouw in het algemeen.

In de afgelopen 12½ jaar heeft de Boschraad verscheidene malen gelegenheid gehad, voor algemeene of bijzondere belangen van den boschbouw op te komen. Vooral de belasting op de inkomsten uit bosch en de overige op het boschbezit drukkende belastingen zijn herhaaldelijk onder de aandacht van de Regeering gebracht. Dit heeft onder meer geleid tot een wettelijke regeling, betreffende vrijstelling van belasting van de inkomsten, verkregen uit de velling van opgaand hout. Bij het tot stand komen van de Natuurschoonwet 1928 zal hierop nog nader worden teruggekomen.

Een werkzaam aandeel heeft de Boschraad gehad in het voorbereiden van een algemeene regeling tot controle op het winnen van grovedennenzaad en op de teelt van grovedennplanten en den handel daarin. Een en ander heeft geleid tot de oprichting in 1927 van de „Vereeniging tot waarborg van de herkomst van zaad en planten van den groveden" (W.H.G.), die algemeen waardeering geniet.

Vershillende malen heeft de Boschraad pogingen ondersteund om te komen tot een verlaging van de spoortarieven op het vervoer van onbewerkt hout.

Een uitvoerig rapport is in 1926 uitgebracht naar aanleiding van een door de drie centrale landbouworganisaties aan de Regeering gericht verzoekschrift over de be- en ontbossching in Nederland, waarin de groote nadeelen zijn aangetoond, die het verdwijnen van bosch op verschillende plaatsen in ons land voor den landbouw meebracht. Een krachtige uitbreiding van het gemeentelijke boschbezit onder deugdelijk beheer, alsmede van het Staatsboschbezit, werd bepleit. Voorts is in dit verband ook gewezen op de belangen, betrokken bij een beter en goedkoper vervoer van hout en op den invloed van de belastingen, die op het boschbezit drukken.

De aandacht van de Regeering is gevestigd op de gebrekkige statistiek van het boschbezit in ons land, waardoor niet over betrouwbare gegevens omtrent de boschcultuur valt te beschikken, zomede op de wenschelijkheid, dat hierin verbetering worde gebracht.

Het verlenen van rentelooze voorschotten voor de bebossching van

daartoe geschikte woeste gronden aan publiekrechtelijke lichamen en verenigingen en stichtingen van algemeen nut, waarmede in 1907 een aanvang is gemaakt en die in artikel 8 van de Boschwet 1922 definitief is vastgelegd, heeft eenige malen de aandacht van den Boschraad gevraagd toen inkrimping van dezen vorm van Staatshulp voor bebossching dreigde. In zijn adviezen heeft de Boschraad steeds krachtig deze wijze van steunverlening bepleit.

In 1932, 1933 en 1934 heeft de Raad zich met uitvoerige rapporten tot de Regeering gewend over den noodtoestand, ontstaan in het inlandsch bosch- en houtbedrijf ten gevolge van de ongunstige economische omstandigheden. Bepleit is o.m. steunverlening aan het mijnhout, gebruik van inlandsch hout voor waterstaatswerken, vrachtverlaging op de spoorwegen.

Behoud van natuurmonumenten.

De Boschraad heeft het van den aanvang af steeds als een voornaam deel van zijn taak beschouwd, voor het behoud van natuurschoon in ons land op te komen. In 1923 zijn pogingen in het werk gesteld om te geraken tot behoud van het Echobosch te Muiderberg en van de Lathmerlanen onder Wilp en Voorst. Toen in 1926 op de Rijksbegrooting gelden waren uitgetrokken voor het verlenen van steun op grond van artikel 12 der Boschwet 1922, zijn — zooals reeds is vermeld — verschillende belangrijke aankopen mogelijk gemaakt.

Het behoud van de particuliere bosschen en landgoederen, die op het natuurschoon van ons land zulk een belangrijken invloed oefenen, heeft vele malen de aandacht van den Boschraad gevraagd. In het tot stand komen van de Natuurschoonwet 1928 heeft de Raad een belangrijk aandeel gehad.

Voorts valt te vermelden een aan den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, naar aanleiding van een door dezen gestelde vraag, uitgebracht advies, dat de strekking had, de gemeentebesturen te wijzen op de taak, welke zij in het belang van het behoud van het natuurschoon kunnen vervullen. Hierop heeft in 1925 de Minister door tusschenkomst van de commissarissen der Koningin over deze aangelegenheid een circulaire tot de gemeentebesturen gericht, terwijl de aandacht van de Provinciale besturen is gevestigd op het belang van het oprichten van provinciale verenigingen, die het behoud van natuurschoon beoogen.

De *strand*ing van de duinen onder Noordwijk had eveneens de aandacht van den Raad. Hierover werd een advies van algemeene strekking aan de Regeering uitgebracht.

Voor het totstandkomen van een algemeene natuurbeschermingswet heeft de Raad zich veel moeite gegeven. Over verschillende ontwerpen zijn gedocumenteerde adviezen uitgebracht.

Aan de Regeering werd geadviseerd, in een omzendbrief aan de gemeentebesturen de aandacht te vestigen op het nut van het raadplegen van landschapsarchitecten bij de voorbereiding van uitbreidings- en gewestelijke plannen. In 1930 werd de wenschelijkheid betoogd bij wegenverbeteringen en aanleg van nieuwe wegen door het Rijk een meer uniforme regeling te treffen, met het oog op de belangen van de bewaring van het natuurschoon. Dit heeft geleid tot het voorschrift van den Minister van Waterstaat, dat, voor zoover zulks nog niet geschiedde, ook bij den aanleg van nieuwe wegen advies van het Staatsboschbeheer dient te worden ingewonnen.

Een uitvoerige nota werd in 1934 tot de regeering gericht in zake het behoud van landschapschoon en wettelijke regeling van natuurbescherming in verband met de steeds voortschrijdende uitbreiding van bebouwde gebieden, ontginning, aanleg van land- en waterwegen e.d. Onder meer werd hierin gewezen op de waarde van streek- en gewestelijke plannen. Voorts werd in overweging gegeven, in afwachting van het totstandkomen van een natuurbeschermingswet, uitbreiding te geven aan de Boschwet 1922 en de Natuurschoonwet 1928.

Naar aanleiding van een door de drie centrale landbouworganisaties aan de Regeering gericht verzoekschrift in zake natuurbescherming en cultuurbelangen werd in 1934 aan den Minister van Economische Zaken en Landbouw op diens uitnoodiging een advies uitgebracht, waarin de bezorgdheid van de landbouworganisaties, dat bij de actie voor natuurbescherming onvoldoende rekening zou worden gehouden met de cultuurbelangen aan een beschouwing werd onderworpen en waarin werd betoogd, dat beide belangen niet steeds als tegengesteld behoeven te worden gezien en althans ieder voor zich recht moet wedervaren.

Ten slotte is naar aanleiding van het wetsontwerp, betreffende besloten vennootschappen, een nota tot de Regeering gericht, waarin de aandacht is gevestigd op mogelijke nadeelige gevolgen ten aanzien van bosschen en andere houtopstanden in handen van vennootschappen, die zich behoud van boschbezit ten doel hebben gesteld.

Natuurschoonwet 1928.

Het steeds meer veld winnende inzicht, dat de op vele landgoederen drukkende belastingen in toenemende mate voor de eigenaren de instandhouding er van bemoeilijken, zoodat deze voor het natuurschoon van zoo groote beteekenis zijnde terreinen in gevaar kwamen, heeft het totstandkomen van de Natuurschoonwet 1928 ten gevolge gehad. Deze wet geeft aan de eigenaren van landgoederen, die als zoodanig zijn erkend, vermindering van sommige op die goederen drukkende belastingen.

Door het inwerkingtreden van deze wet zijn de werkzaamheden van den Boschraad zeer sterk uitgebreid, ten gevolge van de bepaling, dat alvorens de Minister van Economische Zaken en Landbouw en van Financiën een beschikking nemen op de door de eigenaren ingediende verzoeken, de Boschraad moet worden gehoord. Het uitbrengen van adviezen vereischt een onderzoek van de terreinen, waarvoor de toepassing van de wet is gevraagd, terwijl ook in eersten aanleg over het al of niet open stellen daarvan voor het publiek en de voorwaarden, waaronder zulks eventueel plaats zal vinden, met de eigenaren overleg wordt gepleegd. In het geheel zijn thans 305 landgoederen onder wet gerangschikt met een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 51.000 ha, hiervan zijn 224 stuks met een oppervlakte van 44.800 ha voor het publiek opengesteld.

Aanvragen, betreffende toepassing van de wet op een 27-tal landgoederen met een oppervlakte van plm. 3000 ha zijn nog in behandeling.

Het groote aantal verschillen in de toegangsregelingen heeft de wenschelijkheid doen gevoelen, dat meer uniforme regelingen worden getroffen. Dit onderwerp vereischte een uitgebreide studie. Aan de feitelijke toepassing van het door den Raad ontworpen schema, waarbij aan wetswijziging bezwaarlijk zal zijn te ontkomen, staan vooralsnog moeilijkheden in den weg.

Mede op aandringen van den Boschraad is de Natuurschoonwet 1928 bij de wet van 8 April 1932 gewijzigd, waardoor ook naamloze vennootschappen of andere rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen door vermindering van registratierechten van de wet voordeelen kunnen genieten.

Op zich zelf staande adviezen.

Met het in 1925 ingediende wetsontwerp tot opheffing van het Staatsboschbedrijf en terugbrenging daarvan tot den vorm van Staatsboschbeheer heeft de Raad in een nota aan de Regeering zijn instemming betuigd.

In 1927 werd een request ondersteund van de hoogleeraren in de boschbouwwetenschap aan de Landbouwhoogeschool tot aankoop van een studiebosch bij Wageningen.

Bij het toenemen van de toepassing van gesloten wegdekken op verkeerswegen heeft de Raad de instelling bepleit van een commissie, die den invloed van deze wegdekken op de beplantingen langs den weg

zou hebben na te gaan. Deze commissie is ingesteld bij beschikking van den Minister van Waterstaat van 9 Januari 1928, nr. 321; zij heeft in 1929 een voorloopig rapport uitgebracht.

In een nota aan de Regeering werd in 1928 de wenschelijkheid bepleit, dat de Staat het landgoed „de Wolfs- en Muntberg” bij Groesbeek zou aankopen.

In 1929 werd een advies aan de Regeering uitgebracht om een commissie in te stellen, die den invloed zou hebben na te gaan van het aanbrengen van hoogspanningslijnen op het landschapsschoon. Bij besluit van den Minister van Waterstaat van 1 December 1932, nr. 422 I, is een commissie ingesteld die den Minister van voorlichting heeft te dienen nopens de vraag, in hoeverre bij den aanleg van electrische geleidingen met de belangen van het natuurschoon rekening kan worden gehouden. In deze commissie is ook de Boschraad vertegenwoordigd.

Voorts dient nog te worden vermeld een nota, in 1933 aan de Regeering gericht, waarin werd aangedrongen op aankoop van het landgoed „De Hooge Veluwe” door den Staat.

Ten slotte kan in het verslag worden medegedeeld dat de samenwerking met het Staatsboschbeheer — eene samenwerking waarvan de Minister van B. Z. en Landbouw in zijn rede ter installatie van den Boschraad de wenschelijkheid uitsprak — niets te wenschen heeft overgelaten. Een zeer nuttig en aangenaam contact met den Directeur van het Staatsboschbeheer en met verschillende ambtenaren aan dien dienst verbonden, heeft den Raad tot waardeering van dezen Staatsdienst geleid.